

The Holy See

KATEHEZA PAPE FRANJENA OPĆOJ AUDIJENCIJI Srijeda, 16. rujan 2020. [\[Multimedia\]](#)

„Izliječiti svijet“: 7. Briga za zajednički dom i kontemplativni stav

Biblijsko čitanje: *Post 2, 8-9.15*

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Da bismo izišli iz pandemije, moramo izliječiti sebe same i izliječiti jedni druge. I moramo podržati one koji se brinu za najslabije, bolesne i starije. Te osobe – koje dobro opisuje španjolski izraz “*cuidadores*”, oni koji se posvećuju brizi za bolesne – imaju ključnu ulogu u današnjem društvu, čak iako često nisu priznati i ne dobivaju naknadu koju zaslužuju. Brinuti se za druge zlatno je pravilo nas kao ljudi i to donosi zdravlje i nadu (usp. enc. *Laudato si'* [LS], 70). Brinuti se za onoga koji je bolestan, koji je u potrebi, koji je zapostavljen: to je ljudsko i kršćansko bogatstvo.

Tu brigu također moramo pokazati prema našem zajedničkom domu: zemlji i svakom stvorenju. Svi su oblici života međusobno povezani (usp. *ibid.*, 137-138), a naše zdravlje ovisi o zdravlju ekosustava koje je Bog stvorio i za koje nam je povjerio brigu (usp. *Post 2*, 15). Rđavo s njima postupati, naprotiv, težak je grijeh kojim se nanosi štetu i stvoreni svijet čini bolesnim (usp. *LS*, 8; 66). Najbolji lijek za ovo nepravilno korištenje našeg zajedničkog doma je kontemplacija (usp. *ibid.*, 85; 214). Pa kako to? Nema cjepiva za to, za brigu za zajednički dom, za to da ga se ne zapostavlja? Koji je lijek protiv bolesti nebrige za zajednički dom? To je kontemplacija. „Ako netko nije naučio zaustaviti se i diviti se nečemu lijepomu, ne bismo se nimalo trebali čuditi ako on ili ona sa svime postupaju kao s predmetom koji se bezobzirno i nesavjesno koristi i zlorabljuje“ (*ibid.*, 215). Pa i sa stvari s kojom se postupa na principu „baciti nakon upotrebe“. Međutim, naš zajednički dom, stvoreni svijet, nije puki „resurs“. Stvorovi imaju vrijednost u sebi samima i „svaki na svoj način, odražavaju zraku beskrajne Božje mudrosti i dobrote“ (*Katekizam Katoličke Crkve*, 339). Tu vrijednost i tu zraku božanskoga svjetla treba otkriti, a da bismo je otkrili moramo se naučiti šutjeti, slušati i razmišljati. Kontemplacija liječi dušu.

Bez kontemplacije lako je upasti u neuravnoteženi i naduti antropocentrizam – moje „ja“ u središtu svega – koji preuveličava ulogu nas ljudi, postavljajući nas na položaj apsolutnih vladara svih ostalih stvorenja. Iskrivljeno tumačenje biblijskih tekstova o stvaranju pridonijela je ovom pogrešnom stajalištu, što dovodi do iskorištavanja zemlje do te mjere da je se guši. Izrabljivati stvoreni svijet: to je grijeh. Mislimo da smo u središtu, težeći tome da zauzmemo Božje mjesto i time narušavamo sklad stvorenoga svijeta, sklad njegova nauma. Postajemo grabežljivci, zaboravljajući svoj poziv da budemo čuvari života. Možemo i moramo, zasigurno, obrađivati zemlju da bismo živjeli i razvijali se. Ali rad nije istoznačnica za iskorištavanje i uvijek je praćen brigom: obrađivati i štiti, raditi i brinuti se... To je naše poslanje (usp. *Post 2, 15*). Ne možemo težiti tome da nastavimo i dalje rasti na materijalnoj razini ne vodeći brigu o zajedničkom domu koji nas prima u svoje krilo. Naša najsiromašnija braća i naša majka zemlja jecaju zbog štete i nepravde koju smo prouzročili i traže zaokret. Traže od nas obraćenje, novi put: da se brinemo također za zemlju, stvoreni svijet.

Važno je, dakle, ponovno vratiti kontemplativnu dimenziju, to jest gledati zemlju, stvoreni svijet kao dar, ne kao nešto što treba izrabljivati radi profita. Kad kontempliramo, u drugima i u prirodi otkrivamo nešto mnogo veće od njihove korisnosti. To je srž problema: kontemplirati znači izdići se iznad toga da sve promatramo kroz prizmu korisnosti. Kontemplirati ljepotu ne znači izrabljivati je: ljepotu je kontemplirati besplatno. Time otkrivamo intrinzičnu vrijednost stvari koje je Bog drugima dodijelio. Kao što su učili mnogi duhovni učitelji, nebo, zemlja, more, svako stvorenje ima tu sposobnost slike, tu mističnu sposobnost da nas upućuje na Stvoritelja i zajedništvo sa stvorenim svijetom. Primjerice, sveti Ignacije Lojolski, na kraju svojih duhovnih vježbi, poziva nas na čin „kontemplacije da bismo se vinuli do ljubavi“, odnosno da motrimo kako Bog gleda na svoja stvorenja i radujemo se s njima; da otkrivamo Božju prisutnost u njegovim stvorenjima i, sa slobodom i milošću, da ih ljubimo i brinemo se za njih.

Kontemplacija, koja nas dovodi do toga da sa svime brižno postupamo, nije promatranje prirode izvana, kao da nismo uronjeni u nju. Mi smo u prirodi, dio smo prirode. Polazimo, naprotiv, od sebe samih, od svoje nutrine, prepoznajemo sebe same kao dio stvorenoga svijeta, postajemo protagonistima, a ne pukim promatračima bezoblične stvarnosti koju treba samo iskorištavati. Onoga tko kontemplira na taj način obuzima udivljenost ne samo zbog onoga što vidi, nego i zato što se osjeća sastavnim dijelom te ljepote; a osjeća se i pozvanim čuvati je i štiti. Ima nešto što ne smijemo zaboraviti: tko ne zna kontemplirati prirodu i stvoreni svijet taj ne zna kontemplirati osobe u njihovu bogatstvu. I tko živi zato da izrabljuje prirodnu, na kraju izrabljuje osobe i postupa s njima kao s robovima. To je opće pravilo: ako ne znaš kontemplirati prirodu, teško da ćeš znati kontemplirati ljude, ljepotu osoba, brata, sestre.

Oni koji znaju kontemplirati, lakše će se upustiti u to da mijenjaju ono što uzrokuje srozavanje (degradaciju) i nanosi štete zdravlje. Predano će raditi na podučavanju i promicanju novih navika u proizvodnji i potrošnji, pridonijeti novom modelu gospodarskog rasta koji jamči poštivanje zajedničkog doma. Kontemplativac na djelu nastoji postati čuvarom okoliša: to je baš lijepo! Svaki

od nas mora biti čuvar okoliša, čistoće okoliša, nastojeći združiti drevna znanja tisućljetnih kultura s novim tehničkim znanjem, kako bi naš način života bio održiv.

Kontemplirati i voditi brigu: eto dvaju stavova koji pokazuju put kojim valja ići da bi se ispravilo i ponovno dovelo u ravnotežu odnos nas ljudi sa stvorenim svijetom. Mnogo puta se čini da je naš odnos sa stvorenim svijetom odnos između neprijatelja: uništiti stvoreni svijet u moju korist; izrabljivati stvoreni svijet u moju korist. Ne zaboravimo da se to skupo plaća; ne zaboravimo onu španjolsku izreku: „Bog uvijek oprašta, mi opraštamo ponekad, a priroda nikad ne oprašta”. Danas sam u novinama čitao o ona dva velika ledenjaka s Antarktika, u blizini Amundsenova mora: smo što se nisu odvojila. Bit će to strašno, jer će razina mora porasti i to će donijeti jako mnogo teškoća i puno zla. A zašto? Zbog pregrijavanja, zbog nebrige za okoliš, zbog nebrige za zajednički dom. Umjesto toga, kad imamo ovaj odnos – dopuštam si upotrijebiti riječ – „bratski“, u prenesenom smislu te riječi, sa stvorenim svijetom, postat ćemo čuvari zajedničkog doma, čuvari života i čuvari nade, čuvat ćemo baštinu koju nam je Bog povjerio kako bi je budući naraštaji mogle uživati. Netko može reći: „Ali meni je i ovako dobro“. No, nije problem u tome kako je tebi danas – to je rekao sjajni njemački teolog, inače protestant: Bonhoeffer – nije problem u tome kako se ti snalaziš danas, problem je što ćeš ostaviti iza sebe, kakav će biti život budućeg naraštaja? Pomislimo na djecu, na unuke: što ćemo im ostaviti ako prekomjerno iskorištavamo stvoreni svijet? Čuvajmo ovaj put i tako ćemo postati „čuvari“ zajedničkog doma, čuvari života i nade. Čuvajmo baštinu koju nam je Bog povjerio, kako bi je buduća pokoljenja mogla uživati. Na poseban način mislim na domorodačke narode kojima svi dugujemo zahvalnost pa i kajanje, kako bismo popravili zlo koje smo im učinili. Ali također mislim na one pokrete, udruge, pučke skupine koje predano rade na zaštiti svog teritorija s njegovim prirodnim i kulturnim vrijednostima. Te se društvene stvarnosti ne cijeni uvijek, ponekad ih se čak i sputava, jer ne donose novac, ali one zapravo doprinose mirnoj revoluciji koju bismo mogli nazvati „revolucijom skrbi“. Kontemplirati kako bismo liječili, kontemplirati kako bismo čuvali, čuvali sebe, stvoreni svijet, našu djecu, naše unuke i čuvati budućnost. Kontemplirati kako bismo liječili, kako bismo čuvali i kako bismo ostavili baštinu budućem naraštaju.

Ne smijemo, ipak, prebacivati na samo nekolicinu ljudi ono što je zadatak svakog čovjeka. Svaki od nas može i mora postati „čuvar zajedničkog doma“, sposoban uzdizati hvalu Bogu zbog njegovih stvorenja, kontemplirati i štititi ih.

U sklopu pozdrava talijanskim vjernicima

Želim se u ovom času spomenuti don Roberta Malgesinija, svećenika biskupije Como, kojeg je jučer ujutro ubila osoba u nevolji kojoj je i on sam pomagao, a koja je duševni bolesnik. Dijelim bol i tugu i pridružujem se molitvi članova njegove obitelji i zajednice biskupije Como i, kao što je rekao njegov biskup, uzdižem hvalu Bogu zbog svjedočenja, to jest zbog mučeništva ovog svjedoka milosrđa prema najsiromašnijima. Pomolimo se u tišini za fra Roberta Malgesinija i za

sve svećenike, časne sestre, laike koji rade s ljudima u potrebi i odbačenima od društva.

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana